Debreczen 1863. Decz. 6. 49. szám. Második évfolyam.

Megjelen **minden vasárnap.** Előfizetési ára egy évre 6 frt, fél évre 3 frt, három hóra 1 frt. 80 kr. **Szerkesztő és kiadóhivatal** a czegléditeczai 3. számu Kaffka-házban.

HORTOBÁGY.

KÖZHASZNU ÉS MULATTATÓ TARTALMU HETILAP.

Hirdetésdij: Négyhasábos petit sorét egyszeri hirdetésnél 5 kr, háromszorinál 4 kr, többszörinél vagy nagy terjedelmü hirdetésnél árleszámitás. Egyes szám ára 15 kr.

A pocsaj-debreczeni mellékcsatorna ügyében.

Alig van egy pár hónapja, hogy elmondatott e lapok hasábjain, mennyire első helyen illeti Debreczent a föllépés, a Hortobágyon állami költségen keresztülvezettetni szándokolt hajózható csatornának rétöntözésre is alkalmassá tételére nézve; nagyon közelmult még az idő, midőn e lapok 29- és 30-ik számaiban elősorolván a miléltöbb facsoportozat ültetéséből eredő s a több év alatt szenvedett tikkasztó szárazságra is nagy befolyással leendő előnyöket és hasznokat, azzal rekesztők be igénytelen sorainkat, hogy *„ha azt akarjuk, hogy a szó valódi értelmében nagy várossá lehessünk: városunk alatt közvetlen elvonuló* ***hajózható vizi ut***a *van okvetlen szükségünk“* s ime a gondviselés egy hollandi hitelintézet agyában megfoganztatta az eszmét, Tisza-Ujlaknál a Tiszából vezetni ki egy vizcsatornát, mely Szathmár-Németinél a Szamoson, Majténynál a Krasznán átkelvén, az Ér, onnan a Berettyó völgyébe szállva, Békés-Gyománál az alsó Körösbe fut. Nem sok magyarázatra van szükség, hogy e csatorna, szerencsés kivitel esetében felső Magyarországot az alsóval s mindkettőt az ádriai tengerig futó vasuttal s igy a világkereskedelemmel kötendi össze. Az sem szorult bővebb magyarázatra, mennyi előnyt s jövőre kiszámithatlan hasznot árasztand e hajózható csatorna a két partja melléki vidékeknek, egy futó tekintettel beláthatja ezt nemcsak a kereskedő és iparos, kik a kereskedés és iparüzletről több fogalommal birnak, de a legegyszerübb szántóvető és házigazda is, különösen ha tudja, hogy azon előnemsorolható mindenféle tárgy és czikknek ide-oda szállittatása vizen kerül legkevesebbe. — De e tervezett vizi ut, mint a szakértők mondják, a közbeeső homokos vidékek miatt a legjobb akarattal sem volt vezethető Debreczen város alá; gondolkodtak tehát módokról, hogy e vizcsatornának városunk is hasznát vehesse. Pocsaj a legközelebbi pont Debreczenhez, hol e főcsatorna elvonulni fog s ama hollandi hitelintézet megbizottja Ivánka Imre ur november 14-kén városunkat is meglátogatván, az e tárgyban tartott tanácskozmányban főmérnök Bodoky Károly urral együtt előadta a lehetőséget, hogy Pocsajtól Debreczenig egy mellékcsatornát lehetne hozni; minthogy pedig e csatorna elkészitését megelőzőleg előleges mérnöki munkálatokra van szükség: ezen előmunkálatok költségét Debreczen város hatósága késznek mutatkozott fedezni; mely költség ha a terv kivihetőnek mutatkozván e csatorna létre jő, visszatéritetik. Nagyon természetes azonban, hogy a hollandi hitelintézet, mely viszonyainkat távolról sem ismerheti ugy, mint sajátmagunk, azon körülbelől másfél millió forintot nem áldozhatja oda, anélkül, hogy tudná, mibe kerülne a föld kisajátitása, melyet a csatorna elfoglalna, minő és mennyi czikk lenne körülbelől városunkba s városunkból és vidékéről e csatornán szállitandó; nem áldozhatja fel, anélkül, hogy a csatorna hasznosságáról meggyőződve annak összegnek legalább egy negyedrészére nimagunk is ne vállalkozzunk. A kisajátitás mennyisége iránt folyamatban vannak a lépések; a szállitandó czikkek és tárgyak felszámitásával a kereskedelmi és iparkamara van megbizva, az aláirási ivek az emlitett tanácskozmányban jelenvoltak közt ki vannak osztva. Ivánka ur nov. 27-ről hirlapilag közzétett rövid jelentése szerint a csatorna iránt az érdekelett vidéken a legélénkebb részvét mutatkozik.

El van ugyan mondva ez aláirási ivek fejezetén jóformán minden, miből az aláirók a vállalat hasznosságát, szükségességét megérthetik, de miután eddigelő azon aláirási iveket igen kevés lakostársunknak volt alkalma olvasni, nem tartjuk czélellenesnek, ha különösen az aláirókban fölmerülhető kételyekre nézve egyetmást elmondandunk.

„Nem lesz abból semmi“ hallók egy tisztes ösztől, — miért? — nem mondta meg; — „eliszsza a vizet ami homokunk“ — mondá a másik; — „hogy lehetne Pocsajtól ide vizet vezetni? midőn Debreczen 40 lábbal fekszik magasabban, mint Pocsaj“ — ellenveté a harmadik. — Ezelőtt 6 évvel gőzmalmi társulatunk ugyan gyenge lábon állt, a nagytöbbség azt vélte, hogy alátörik gyönge lába s nincs mankó, melyen járni képes legyen. Azonban akadt a kicsinyhitűek mellett néhány, kiket megtartott az ő hitük, egyike vagyonát, másika jótanácsát s buzgó fáradságát vetette mérlegbe s a rosz hirbe jutott társulat lassankint megerősödött s mint a tapasztalás mutatja, mankó nélkül is tud járni. — Ha a tervezett csatornára nem mondunk még az előmunkálatok megtörténte előtt anathemát, hanem nyugodtan bevárjuk a szakértők véleményét; hiszszük, hogy azon gyönge reményüek is más véleményre térnek s ha a szakértők előleges munkálataiból az tűnik ki, hogy a pocsaj-debreczeni vizcsatorna kivihető, akkor nem lesz ok a sikerről többé kételkedni, — mert a tudomány és kétszerkettő nem csalhat.

Mindenelőtt tudni kell, hogy az aláirás arravaló, hogy ha a szakértő mérnök urak munkálatai azt mutatják, hogy a szóban levő mellékcsatorna csakugyan kivihető, tudhassa a hollandi hitelintézet előre, hogy az életrevalónak bebizonyult csatorna költségei egy negyedrésze fedeztetik-e vagy nem; vagy más szóval épitheti-e vagy nem?

Két pont van azonban, részint a tanácskozmány jegyzőkönyvében, részint az aláirási iv fejezetében foglalva, mik nincsenek tökéletesen tisztára hozva, ez ugyan azért történt, mert Ivánka Imre ur városunkban mulatásának órái nagyon is rövidekre voltak szabva; Az egyik az, hogy a hollandi hitelintézet 5 száztóli jövedelmet 10 éven keresztül biztosittatni kiván; a másik, hogy az általa előlegezendett pénzt 40 év alatt engedi letörleszteni. Az elsőre nézve nem vagyunk tisztában, mert nem birjuk belátni, hogy ha mi a másfél milliónak egy negyedrészét részvényekben aláirjuk, hogy és mennyiben biztositsuk a hollandi hitelintézetet a csatorna ötszáztóli jövedelmére nézve 10 éven keresztül. — A másodikra nézve nem lehetünk tisztában, mert nem tudjuk előre, hogy az aláirandott összegeknek 40 év alatt törlesztését hány száztólival kivánja az intézet eszközölni; e két pont tehát tisztába hozandó. — De miután az aláirási ivek fejezete utósó pontjában biztositva vagyunk, hogy a vállalat életbeléptetését biztositó részvét esetében az aláirók mint alapitó társak a vállalat részletes programmja megállapitására fel fognak szólittatni; önkint következik, hogy ama pontok, melyekre nézve igen sok aláirónak kételye van: hozzájárulásunk és beleegyezésünkkel fognak tisztán s félremagyarázhatlanul megállapittatni.

Ezek szerint teljes biztosságban lehetünk, hogy az aláirási összegről csak erkölcsileg leszünk kötelezve mindaddig, mig a részletes programm az aláirók, mint alapitó társak közbejöttével megállapittatik.

Az összeg 380,000 frt legalább 100 frtos részvényekben tetemesnek látszik egyelőre, hogy annak aláirását városunk és vidékén eszközölhessük; de ha — mit biztonhiszünk — az 5% biztositékra nézve tisztában leszünk s törlesztési százalékul a szokásosnál nagyobb nem követeltetik; — ha meggondoljuk, hogy a czélbavett csatorna, siker esetére az utánunk következő nemzedékekre is áldást hozó leendvén, az elvállalt tehernek egy s talán nagyobb részét gyermekeink s unokáinkra is jó lelkiismerettel áthagyhatjuk; — ha a siker esetében fölszámithatlan hosszu jövőre gondolva egyeseket, társulatokat fölvilágositani elég erélyesek leszünk: nem csüggedünk azon reményben, hogy a tetemesnek látszó de 40 év alatt aprórészletekben viszszafizetendő összeget, (melyhez városunknak, mint halhatlan testületnek is tetemesen járulnia kell) aláirhatjuk. Hány ház, tanya, majorság van Debreczenben, mely például egy pár ezer forintnak 40 év alatti részletes törlesztését meg sem éreznő; hány társulati egylet, czéh van városunkban, mely egy pár ezer forint összegnek 40 év alatti törlesztését a legjobb lélekkel s azon teljes nyugodsággal, hogy csak jót és kötelességszerűt cselekedett, az utánok következőkre is mintegy előre kivetheti; bizony nem nagy számitásba kerülne azon csak látszólag tetemes összegnek aláirása.

Minthogy pedig nagy bajjal, sok szóval és fáradsággal jár egyeseket felvilágositani az aláirási iveket tartóknak arról, hogy a siker esetére oly hasznos vállalatra minél nagyobb összeget aláirjanak: igénytelen véleményem szerint leginkább czélravezető lenne, ha a városi hatóság, kaszinó, kereskedelmi és iparkamara s más egyletek és testületek, ha kell, több izben összehivván az ügy szentsége iránt érdekelteket, kölcsönös felvilágositások után a kivánt számu részvények minélőbbi aláirásában, (melynek ha jól tudjuk deczember 15-kéig kellene megtörténni) kivánt és ohajtott buzgóságot tanusitanának.

Komlóssy Imre.

A magyar földhitelintézet körlevele

a t. cz. megyei és városi árvaszékekhez s a köz- és magánügyámokhoz.

A magyar földhitelintézet értékpapirjainak kibocsátásában már most annyira haladván, hogy a készlet egy részét üzletének fenakadása nélkül a belföldi szükséglet kiegészitésére fordithatja; — az igazgatóság elérkezettnek látja az időt, a hazai közönséget erről értesiteni, fölkérve egyuttal figyelmét azon előnyökre, amelyeket ez értékpapirok mind biztosság, mind pedig a kezelés egyszerüsége és könnyüsége szempontjából a tőkebirtokosoknak nyujtanak.

Ez intézet közvetlen czélja ugyan a hazai földipar felvirágzását eszközölni azáltal, hogy a bel- és külföldi tőkéket a hazai földipar számára lassankint megnyerje és biztositsa; de épen azért, mivel a pénzpiaczok bizalmát rendkivüli eszközök és biztositékok segélyével lehet kivivnia, amennyiben a magánhitel helyébe a közhitelt állitja s egyesek kötelezvényei helyett oly közkötelezvényeket ad a hitelező kezébe, amelyek az alapitók s az intézet adósainak tömeges és együttleges jótállásán alapulnak s amelyekért ezenkivül az intézet szervezete, kiváltságos helyzete és az évről évre emelkedő tartalék-alap is kezeskednék: önkint következik, hogy a tőkebirtokosoknak érdekeivel is teljesen találkozik, oly mérvü biztositékot szerezvén nekik, amelyeket a legszilárdabb magánhitel sem képes nyujtani.

Ennélfogva a hazai tőkebirtokosok saját érdeköknek is nagy szolgálatot tesznek azáltal, ha tőkéiket az intézet értékpapirjaiba fektetik; mert minél tömegesebben fordulnak a hazai tőkék az intézet felé: annál több beruházást nyer a hazai földipar s annál képesebbé válik elvállalt kötelezettségeinek megfelelni s a forgalmat szaporitani; — de viszont annál nagyobb lesz a biztosság és haszon is, amelyet a tőkebirtokos részint az intézet megszilárditott állásából és hiteléből s az értékpapirok árfolyamának emelkedéséből, részint pedig a közforgalom élénkségéből hozni fog. Az intézet s a tőkebirtokosok érdeke közt oly szoros egybefüggés van, hogy e kettő szövetkezése és kölcsönös támogatása egymásnak ad lendületet.

Azonban legelső sorban az árvavagyon látszik hivatva lenni, az intézettel szorosabb viszonyba lépni. A magántőke gyakran nem annyira a biztosságot és kényelmet, mint a nagyobb nyereményt tüzi ki magának czélul s ennélfogva magasabb haszon reményében kétes vállatatokba bocsátkozhatik; mig ellenben az árvavagyon semmi koczkáztatást nem tür s nem nyereményt; hanem a törvénynél és saját természeténél fogva csak a biztosság és pontosság előnyeit szabad keresnie.

Habár nem tagadható, hogy ez előnyök a magánhitel utján is elérhetők; mindemellett számtalan eset tanuskodik arról: hogy az árvagyon balviszonyok következtében, vagy kellő felügyelet hiányában elveszett; hogy a legbiztosb hypotheca mellett is majd a jövedelem rendes befolyása fennakad, majd ismét a felmondott tőke behajtása oly jogi vagy egyéb akadályokba ütközik, amelyek évekig leküzdhetlenek s az illető árvák erkölcsi és anyagi helyzetére a legkárosabb visszahatást gyakorolják. És ha ezekhez hozzászámitjuk a fáradalmakat, nehézségeket és költségeket, melyek a jelzálog megválasztása s megbirálása, a bekebelezés, felügyelet, felmondás és a jövedelem vagy tőke behajtása körül felmerülni szoktak: ugy el kell ismerni, hogy azon előnyök, melyeket az intézet értékpapirjai akár a biztosság, akár a pontos jövedelmezés, akár a tőke folyóvá tételének egyszerüsége és könnyüsége, akár elvégre azon magasabb tiszta haszon tekintetéből nyujtanak, mit részint a névszerinti értéknél jelenleg még alantabb álló árfolyam, részint pedig a kezelési költségek megtakaritása eredményeznek: az árvavagyon kezelésének s elhelyezésének eddigi módjait teljesen háttérbe szoritják.

Lássuk ez előnyöket egyenkint.

Ami a biztosságot illeti, erre nézve már fennebb érintve volt, hogy az intézet értékpapirjai oly biztositékokkal birnak, aminőket a legszilárdabb magánhitel sem képes előállitani. E biztositékok sorába tartoznak:

1) hogy az intézet a földbirtok tiszta tehermentes értékének 50%-án tul nem nyujt adósainak hitelt, sőt a földbirtokon létező épületeket és beruházásokat sem veszi föl az értékszámitásba; követelése tehát még akkor is biztositva van, ha a lekötött jelzálog értéke felére alászállana;

2) értékpapirjait nem bocsátja ki előbb, amig az adós kötvénye be nem kebeleztetett s igy több értékpapirja soha sem lehet forgalomban, mint amennyi a bekebelezett kötvények által teljesen födözve van;

3) az intézet kiváltságos jogai az adósok irányában, különösen Ő cs. kir. apostoli Felségének f. évi szept. 18-án 16,209. sz. a. a hazai törvényhatóságokhoz kibocsátott kegyelmes királyi leirata, amely az intézet ügyeire nézve kivételes törvénykezési eljárást állitott fel, amelynek értelmében az intézet, hanyag adósai ellen, minden per nélkül, a pesti váltótörvényszék előtt azonnal végrehajtási eljárást vehet igénybe s amely az 1848. 14. t. cz. alapján feljogositja az intézetet, hogy csőd esetében a jelzálog elárverezését s követelésének a vételárból való kielégitését kérelmezhesse, még mielőtt a csődperbe avatott többi követelés fölött osztályozási itéletet hozott volna;

4) a törlesztési alap, melyhez az adósok a záloglevelektől évenkint 1%, — az 5 éves jövedékjegyektől éven-

Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára

Jelzet: G485; Z6061

kint 20%, — a 10 éves jövedékjegyektől pedig évenkint 10% törlesztési járadékot fizetnek s amely csorbitatlanul a záloglevelek s jövedékjegyek beváltására fordittatik;

5) a tartalékalap, melyből a törlesztési alap netaláni hiányai pótoltatnak s elölegeztetnek. E tartalékalapot képezendik:

a) az adósok számára engedélyezett hitel 1%-a, amelyet azok a kölcsön kiszolgáltatásakor készpénzben vagy értékpapirokban födözetül letenni tartoznak;

b) az alapitók által aláirt s közel két millió forintra emelkedő alapitványi tőke;

c) az Ő csász. és apostoli királyi Felsége által az 1848: 14. t. cz. értelmében az országos pénzalapból a tartalékalap gyarapitására utalványozott 500,000 forint;

d) végre azon szaporodás, amelyet az adósok részéről leteendő 1%-nyi födözet kamatainak kamatai (ez utóbbiak a tartalékalapot illetvén), továbbá az intézet kölcsönétől előre fizetendő kamatok hasznositása s az intézet készpénzbeli üzletei, a tartalékalap számára évről-évre emelkedő mérvben eredményezni fognak;

6) az alapitók s az adósok kölcsönös jóttállási kötelezettsége, melynélfogva az intézetet érhető minden veszteséget, érdekeltségük arányában viselni köteleztetnek;

7) a felügyelő-bizottmány ellenőrködése, főleg pedig azon szabály, hogy az engedélyezendő kölcsönökhöz a felügyelő-bizottmányi kiküldöttek többségének beleegyezése mulhatlanul szükségeltetik — s hogy semminemü értékpapirt ki nem lehet bocsátani addig, amig a felügyelő-bizettmány arról, miszerint a jelzálogos kötvény által szabályszerüleg födözve van, meg nem győződött s ezt az értékpapirra reá nem jegyzé;

8) a nyilvánosság, melynélfogva a felügyelő-bizottmány vizsgálati eljárásának eredménye évnegyedenkint a hirlapok utján köztudomásra hozatik;

9) a kormány felsőbb felügyelete;

10) az értékpapirok tulajdonosainak azon joga, melyszerint, ha a tartalékalap kimerülne, kielégitést a pesti váltótörvényszék utján, az intézet számára lekötött bármely jelzálogos jószágból követelhetnek.

Ily nagymérvü biztositékokkal vannak ellátva egyrészről az értékpapirok tulajdonosai az intézet irányában, — másrészről pedig az intézet igazgatósága az adósok ellenében; ugy, hogy alig képzelhető oly eset, melyben az intézet fizetései pontos teljesitésében fenakadást szenvedhetne, miután a törlesztési alapnak a fizetési hanyagság által netalán okozható hiányait ideiglenesen a tartalékalapból födözheti. A második előny tehát, amelylyel az intézet papirjai a törzsérték biztossága mellett kinálkoznak, abban áll: hogy biztos és pontos jövedelmet hajtanak, amely minden késedelem, minden nehézség és költség nélkül folyóvá tehető a lejárt kamatszelvények egyszerü felmutatása által, amelyek nemcsak az intézet központi pénztárában, hanem a vidéki takarékpénztáraknál is, lejárat után azonnal és készpénzben, minden levonás és szelvényadó nélkül beváltatnak.

Ezen előnyökhez járul még, hogy oly esetekben, amidön az árváknak a törzsértékre, vagy annak egy részére szükségök van, az minden pillanatban rendelkezésökre áll, amennyiben az intézet értékpapirjai, mint közkötelezvények, a pénzpiaczokon rendes adás-vevés tárgyait képezik s bármikor értékesithetők.

Ha pedig az értekpapirok árfolyama a szükség pillanatában kedvezőtlen volna, azokra az intézet, az árkelet szerinti érték $^3/_4$-ed része erejéig előleget adván, — ezáltal lehetővé válik az értékpapirok eladását kedvezőbb árfolyam bekövetkezéséig elhalasztani anélkül, hogy az árváktól a nélkülözhetlen pénzsegély elvonatnék.

Fontos előny elvégre az: hogy az $5^1/_2$ %-os záloglevelek, amelyek árfolyama jelenleg 89%, valósággal $6^1/_6$ %-nyi, tehát a törvényes kamatlábat tulhaladó kamatot jövedelmeznek — s mivel e befektetés mellett a bekeblezés, a felügyelet, a jövedelem és tőkeérték folyóvátételének eddigi költségei teljesen elesnek: kétségtelen, hogy a fenálló törvények korlátai közt, az árvavagyon legjövedelmezőbb elhelyezése az intézet értékpapirjaiba való befektetés által eszközölhető.

Az alulirt igazgatóság meg van győződve a t. cz. megyei és városi árvaszékek és a köz- és magángyámok lelkismeretes buzgalmáról s mély belátásáról, hogy komoly figyelmökre méltatandják az elősorolt előnyöket és a gondjaikra bizott árvák érdekében nem fognak késni a kezelések alatt álló árvavagyon azon részét, mely eddig jelzálogokra szokott elhelyeztetni, a magyar földhitelintézet felé forditani s ezáltal mind az árvavagyon biztositékait szaporitani s az árvák érdekeit a fizetési hanyagság által előidézhető zavaroktól s ezekkel kapcsolatban álló áldozatoktól megóvni, — mind pedig saját gondjaikat a kezelés s felügyelet egyszerüsitése által megapasztani.

Annál inkább meg van erről győződve az igazgatóság, mert azon egyetlen alapos aggályt is, amely az árvavagyonnak közkötelezvényekbe való fektetése ellen, az árkelet hullámzásából felmerülhetne, a földhitelintézetek eddigi története teljesen eloszlatja; — a tapasztalás azt tanusitván, hogy a legnagyobb politikai válságok is az ilynemü értékpapirokat majdnem érintetlenül hagyák, sőt hogy ezek árfolyama az intézet forgalmának növekedtével együtt emelkedett.

(Folyt. köv.)

A debreczeni kereskedelmi és iparkamara felirata, azon utasitásra vonatkozólag, melyszerint meghagyatott, hogy a magyarországi kamarák tisztán kereskedelmi és ipar ügyekben ezentul közvetlenül a cs. k. kereskedelmi ministeriumhoz forduljon.

Nagyméltóságú m. kir. Helytartótanács!

A cs. kir. kereskedelmi ministeriumtól 1863. október 3-dikról $^{11262}/_{2349}$ sz. alatt, magyar forditásban következő leirat érkezett ezen kamarához, —

«Az 1863. febr. 17-diki legfelsőbb elhatározás következtében, «egyetértőleg a magyar királyi udvari kanczelláriával, a kereskedelmi «és iparkamarának következő utasitás adatik:

«A kereskedelmi és iparkamara — a kereskedelmi és iparka«marákra nézve 1850. márcz. 18-kán kibocsátott törvény alapján — «mindazon esetekben, amelyekben ez tisztán kereskedelmi és ipar«ügyekben a kereskedelmi ministerium tanácsadó s értesitő közegei«kint tünik fel, valamint általában amidőn a kereskedelmi ministerium «által tisztán kereskedelmi és iparügyekben közvetlen jelentéstételre «s véleményadásra szólittatik fel, jelentését egyenesen a cs. kir. ke«reskedelmi ministeriumhoz intézze. — Minden más esetekben azon«ban, különösen pedig ami a kamara választási működéseit, a kama«rai elnök megerősitését és egyéb személyes s fegyelmi ügyeket, az «elöleges költségvetés s az évi zárszámadás megvizsgálását s jóvá«hagyását, valamint más, a kamarai belgazdálkodást illető kérdéseket «a kamara közigazgatási elrendezésébeni változásokat, mint választási «utasitást, ügyrendet, továbbá a kereskedelmi kamara szerves alaki«tását illeti, az ipar s kereskedelmi kamara levelezései, jelentései, «javalatai mindenkor a magyar királyi Helytartótanács utján eszköz«lendők, és ezen eljárás Ő Felsége legfelsőbb parancsa szerint jövőre «pontosan megtartandó.»

Ezzel egybefüggésben a magyar kir. helytartótanács által — 1863. okt. 31. 81,041. sz. a. kelt intézvényben — az 1863. okt. 16-kán 17,458. sz. a. kelt kegyelmes udvari rendelvény alapján a fentebbiekről azon hozzáadással értesittetik ezen kereskedelmi és iparkamara, «hogy azon ese«tekben, melyekben a felhivott legfelsőbb elhatározás értelmében a «kereskedelmi és iparkamara a kereskedelmi ministeriummali közvet«len érintkezésre köteles, fenhagyatik a kereskedelmi és iparkamará«nak, hogy — ezen kötelezés fentartása mellett — a kereskedelmi «érdekek lehető előmozditása tekintetéből nézeteit, ezek támogatása «végett ezen királyi kormányszékhez is felterjeszsze.»

A midőn ezen kamara a közlött legfelsőbb elhatározást tisztelettel veszi, egyszersmind anélkül, hogy a birodalomhozi viszonyt szem elől tévesztené, kötelességéből kifolyólag s a maga igazolása végett bátorságot vesz magának a hazai kereskedelem és iparügy érdekéből a következő tiszteletteljes előterjesztésre.

Midőn az 1850. márt. 18-diki nyilt parancs kibocsáttatott s a kereskedelmi és iparkamarák felállittattak, s midőn a központositási rendszernél fogva minden legkisebb intézkedés a cs. kir. ministeriumtól sugárzott ki, elvitázhatlan, hogy a kamaráknak iránya más nem lehetett, mint a cs. kir. kereskedelmi ministerium közegeikint szerepelni, tehát valamint jelentéseiket, ugy kezdeményezéseiket oda terjeszteni.

Amidőn azonban Ő cs. és apostoli királyi Felsége, a kormányzási rendszert, mint czélra nem vezetőt megváltoztatni, s október 20-diki diplomájában az alkotmányszerü kormányzatot Magyarországban is érvényesiteni legkegyelmesebben méltóztatott, s amidőn ennek folytán a magyar királyi főkormányszékek felállittattak, s az iparügyekben másod, és harmadfokú iparhatóságokul jeleltettek ki, természetes következéssel meg kellett szünni azon viszonynak, mely fenállott a magyarországi kamarák és a cs. kir. kereskedelmi ministerium között 1860. október 20. előtt.

Ezt látszott tanusitani a nagyméltóságu helytartótanácsnak 1861. febr. 13. 7507. sz. a. kelt azon intézvénye, melyben a magyarországi kamarák véleményadásra hivattak fel aziránt, hogy vajjon a magyarországi 6 kamarát mily alapokra lehetne fektetni, s mily belszerkezettel ellátni, hogy az alkotmányos közélet szervezetébe — mint rokon közintézmény — beilleszthessenek s működésük hazai iránya által bizalmat ébreszszenek?

Ide czélzott ugyancsak a nagyméltóságu helytartótanácsnak 1861. decz. 10. 67,415. sz. a. kelt intézvénye, melyszerint az 1861. nov. 8. 15,600. sz. a. kelt kegyelmes udvari rendelet folytán a magyar kamaráknak a jövő törvényhozás további intézkedéséig leendő fenállása legfelsőbb helyen elhatároztatott s a fentartásukra megkivántató illetékeknek beszedése is elrendeltetett.

Kétségenkivülivé tette pedig különösen is az 1862. jul. 15. 42,989. sz. a. kibocsátott nagyméltóságu helytartótanácsi intézvénynek következő része «általában minden hazai «ipar és kereskedelmi kamarának ismételve emlékezetébe hozatik azon «legfelsőbb királyi elhatározás, melynélfogva a kamarák a törvényho«zás további intézkedéséig hatályukban fentartatván, ezen országos «főkormányszék közvetlen vezetése s felügyelete alá rendeltettek, mi«nélfogva ugyanazoknak kivitelnélküli szoros tisztükben s feladatuk«ban áll, minden az ipar és kereskedelemre vonatkozó akár közvet«lenül önszántukból eredő — akár felhivás folytán teendő előterjesz«téseiket egyedül s közvetlenül ezen királyi helytartótanácsnak mu«tatni fel további tárgyalások s illetékes intézkedések végett.»

Mely kegyes leiratok ezen kamarának félreismerhetlen öröm és bizalom érzetére nyujtottak alkalmat, mert azokban a legfelsőbb helyen történt elhatározások alapján amaz ohajtása valósulásához közeledést vélt láthatni, hogy a magyar kamaráknak hazai intézményekül tekintetvén, a magyarországi törvényhozás által leendő szervezés alá szándékoltatnak bocsáttatni, — de másfelől öröm és bizalom érzetére nyujtottak alkalmat a kamarának és a kerületbeli kereskedők és iparosok nagy számának, mert azon felfogásunk, miszerint a magyar kereskedelmi és iparügyben a törvényhozás útján várható intézkedések csupán csak magyar kormánykörök lehetnek hivatva érvényesen rendelkezni, teljesülni látszott.

S ebből magyarázható az, hogy noha a múlt évtizedben a magyarországi kamarákkal is — mint nem alkotmányos úton létrehozott közintézetekkel — még azon osztályok sem tudtak megbarátkozni, melyeknek érdekét képviselték, a legutóbbi időkben azok, hazai irányú törekvésüknél fogva, legalább az itteni tapasztalás szerint őszinte bizalommal támogattattak.

Azon intézkedés tehát — melynek az eddigitől oly hamari eltérését rögtönös fordulását megmagyarázni nem lehet — mely t. i. a magyar kamarákat az 1860. október 20-ka előtti állapotba helyezi vissza, amidőn egyfelől azon reményt, mely a magyar kereskedelmi és iparügynek s az azzal szoros egybeköttetésben álló politikai viszonyoknak a hazai törvényhozás által közeljövőben tárgyalására és várva várt megoldására kilátást nyujtott tetemesen csökkenti, másfelől ismét bizalmatlanságot ébreszt a kamarák ellen azon tapasztalásnál fogva, melyet ezen kamara a nmélt. Helytartótanácshoz még 1861 május 3-kán intézett felterjesztésében bővebben kifejtett, melyszerint azoknak a múlt évtizedben a hazai ipar és kereskedés emelésére irányzott törekvései, nyomatékosabb felszóllalásai vagy eredmény nélkül hangzottak el, vagy mindössze is jelentéktelenebb a jobb esetben félintézkedések feleltek meg eredményül, — s a kamara-kerületek érdekei alsóbb rendüeknek vétetvén s azok a rendszer folytán csak saját körökben tárgyaltathatván, az országos érdekekben a magyarországi 6 kamara az erdélyi kettő, a horvát, tót stb. országi három — összesen 11 kamara az örökös tartományokbeli négyszerannyi kamarával állott szemközt, ésigy akkor is, midőn ezen érdekek hazánk és a többi ország között szétágaztak, s azon legjobb esetben is, ha ezen megnevezett 11 kamara mind egyező véleményen lett volna, ezek nyomatéka ama tulsuly által egészen elnyeletett.

De továbbá ezen intézkedés — a központositás felé hajló iránytól való tudvalevő idegenkedés miatt — még általános közérdekü ügyekre nézve is káros hatást szül, a többi között jelesül nem kismértékü befolyást gyakorland a már legfelsőbb elhatározás szerint 1866-dik évre kitüzött bécsi nemzetközi kiállitás iránt ohajtandó részvét alábbhangolására, mely kiállitásról pedig — hol a magyarországi ipar és nyers termékek legközelebbi fogyasztói jövő összeköttetéseiket irányzó figyelmes szemlét tartandanak — a haza érdekét elfogulatlan higgadsággal felfogni képes minden honpolgár itélete szerint elmaradnunk szabad nem lenne.

Ezenkivül bizalmatlanságra nyújt okot a legfelsőbbileg helyreállitott alkotmányszerü kormányzat iránt, mert még az október 20-diki diploma értelmében is — melyen a febr. 26-diki nyilt parancs sem tett ide vonatkozólag változást — a birodalmi közös elintézést kivánó ügyek között, nyilván csak a birodalmat közösen érdeklő kereskedelmi dolgok említtetnek, — iparügyekről szó sincsen, ezek tehát általában, ugy a kizárólag hazai vagyis nem közös érdekü kereskedelmi ügyek országos főkormányszékeink illetékes intézkedése alá tartoznak, ellenkezőleg azok, bármily kisszerü tisztán kereskedelmi és iparügyekben semminémü döntő befolyással nem birnak, ami az alkotmány és önkormányzat fogalmával — alázatos nézetünk szerint — meg nem egyeztethető.

A magyar kamaráknak ismét közvetlen a központi csász. kir. kereskedelmi ministerium alá rendelése semmi előnyre nem adhat kilátást azért sem, mert hazánknak mint földmivelő országnak érdeke más országokétól felette különbözik, itten tagadhatlanul a kereskedésnek és iparnak egyedüli alapja a gazdászat, ezeket egymástól elválasztani nem lehet, — helyi viszonyaink gazdászatunk állása, annak előnye, hátránya, mennyire ismeretlen másutt még magasabb körökben is, legközelebb az inségi kölcsön ügyében felmerült eset ismét hangosan tanusitá; — mindezen viszonyokat csakis magyar körök ismerhetik, s igy csak az országos főkormányszékek lehetnek minden felmerülhető hazai ipar kereskedelmi s forgalmi ügynek illetékes birálói, intézői s azokban is, melyek feletti véghatározat jelenben nem a hazai kormányzattól függ, ők lehetnek legjobb magyarázók, felvilágositók, s tanácsadók, — annyival kivánatosabb pedig hazánk közérdekéből, hogy a magyarországi kamarák jelentései, kezdeményezései, főkormányszékeinkhez intéztessenek s ott biráltassanak meg, mert gyakorta megeshetik, hogy a kamarák jelentései vidékük igényeihez képest szétágazók lehetnek, minek folytán a viszonyokat kellőleg nem ismerők előtt a legnyomatékosabb érvek is figyelem nélkül hangzanak el.

A jelen átmeneti időszakban, alázatos nézetünk szerint, ezen egyedül czélhoz vezető útat azon figyelmeztetés — hogy a kamarák azon esetekben, melyekben a cs. kir. kereskedelmi ministeriummali közvetlen érintkezésre kötelesek, a kereskedelmi érdekek lehető előmozditása tekintetéből nézeteiket, ezek támogatása végett a nagyméltóságu helytartótanácshoz felterjeszthetik — távolról sem pótolhatja, ugyanis ez kettős munka s hosszadalmas eljárás lenne, másfelől ez nem lévén kötelesség, egyik kamara

Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára Jelzet: G485; Z6061

teljesitené, másik nem, s nem egy példát lehet csak a hirlapokból is felmutatni átalános sajnálkozásra, hogy eddig is, mig kötelezve voltak a magyarországi kamarák közvetlenül a nagyméltóságu helytartótanácshoz jelenteni, némelyik kamara nem méltanyolva a helyzetet, nem fogva fel helyesen hivatását, a maradandó hazai előnyök és czélok ellenében pillanatnyi múló előnyért közvetlenül a cs. k. ministeriumhoz fordult.

Mindezeknélfogva a tisztelettel alólirott kamara tagjainak egyhangulag kifejezett alázatos kérelme az, hogy a nagyméltóságu helytartótanács által pártoltatva, a főméltóságu magyar kir. udvari kanczellária utján legfelsőbb helyen kieszközleni méltóztassék, hogy — mikint már legfelsőbb helyen a közelmultban kimondatott — a magyar kereskedelmi és iparügyben, a hazai törvényhozás utján várható intézkedésig, a hatályukban fentartott magyar kereskedelmi és iparkamarák továbbra is a nagymélt. helytartótanács vezetése s felügyelete alatt maradván, minden az ipar és kereskedelemre vonatkozó, akár közvetlenül önszántukból eredő, akár felhivás folytán teendő előterjesztéseiket — továbbá tárgyalások s illetékes intézkedés végett, egyedül s közvetlenül a nagymélt. helytartótanácshoz intézhessék.

A debreczeni kereskedelmi és iparkamara 1863. nov. 27-kén tartott rendes üléséből.

Farkas Ferencz elnök.
Simonffy Imre titkár.

DEBRECZENI HIRMONDÓ.

** A Debreczen városba vezetendő hajócsatorna létesitése tárgyában f. évi nov. 14-kén kelt választm. végzés folytán, részvényesek gyüjtése végett az aláirási ivek már kiosztattak. Azok kedveért kik e vállalatban részesülni kivánnak, közöljük azon ivtartó urak nevét, kiknél az ivekbe magukat bejegyezhetik; akik is a következők: Ármós Bálint, Berghofer István, Csanak József, Dobozy István, Farkas Ferencz, Fényes Menyhért, Frank Antal, Fráter Imre, Kiss Lajos, Komlóssy Imre, Kovács Dániel, Markos Péter, Márton Lajos, Molnár György, Nánássy Ferencz, id. Némethy János, Oláh Károly, Rácz György, Simonffy Sámuel, Szabó Bálint, Szikszay József, Szöllősy János, Tóth István, Vecsey Imre.

○ A helybeli dalárda rendes gyakorlatait Gáspár Ignácz karnagy ur vezetése mellett megkezdvén, — már eddig is a várakozásnak tökéletesen megfelelő eredményt tüntet fel, — ugyhogy a működő tagoknak dicséretet érdemlő tevékeny szorgalma mellett biztos reményünk van, hogy szükséggel küzdő embertársainak segélyezésére, — a téli évszakban nyilvános dal-estélyt rendezhetend.

** A debreczen-vámospércsi országutvonal, mint értesülünk, e héten már be lesz végezve s csak kövel való meghordása lesz még hátra.

** Reszler István szintársulata, — mint biztos forrásból veszszük, — e hó 20-ika körül érkezik városunkba. A derék györiek Reszlernek ujonan nyitott bérletét 18 előadásra, 100 zártszékig biztositák, mi a jelen szük időben a színészet iránti érdeklődésnek igen szép bizonyitéka.

† Lapunk utóbbi számának bezártával vettük ama szomoritó hirt, hogy Kóbor Gizela — Makai Pálné, — ki városunkban, az oly sokáig mellőzött czimbalom hangszeren tökéletesitvén magát, gyorsan fejlődő zeneképzettségének többizben adta jelét, — f. évi nov. 25-kén életének 19-ik évében Königsbergben jobb létre szenderült át. — Mellőzve a városunkban többször rendezett jótékonyczélu hangversenyekben mindenkor meleg részvétét, legutóbb Balázs Kálmán társulatával, (melyben férje czimbalmos) nem tekintve gyönge női testalkatát — eltökélte magát, hogy a magyarzene diadalának külföldön tanuja lehessen — a társulattal Oroszországba utazni; hol is, a társulat nagyobbszerü kitüntetéseiben méltán osztakozott s épen midőn hathavi távolléte után a legyőzhetlen honvágy sürgetésére utnak indult szeretett honába: a hosszu fáradalmakban megtört gyenge testet, — mely — nem mérközhetett lelke erejével, rövid szenvedés után idegen föld fogadta kebelébe. Mig szerettein kivül a zenészet muzsája ejti könyeit sirja fölött, a költészet következő sorokkal jelölte emlékkövét meg:

„Szülőitől távol utban hazafelé
Hü férje oldalán halálát itt lelé.
A viszontlátást és az anya-örömet
Megérni az isten ah! nem engedte meg.
Szerette a zenét s dicsőült szelleme
Oda tért hol örök az égi szent zene."

Béke hamvaira!

= Ugyhalljuk, hogy a légszeszvilágitási előkészületek pár nap alatt már bevégezvék s f. hó 12-én városunk utczáin a légszesz-lámpák nagy ünnepélyességgel gyujtatnak meg.

= Örömmel tudatunk egy a közinség által rég ohajtva várt tényt olvasóinkal. Ez a sirkertek szabályozásának megkezdése, melyrenézve legközelebb egy az egyházi és városi tanácsot, továbbá a városi közértelmiséget számos tagjaiban képviselő bizottmány gyült össze, kiindulási elvül meg állapitván, hogy a sirkerteket csak ugy lehet régi ronda árkai helyett diszes keritéssel ellátni, ha azoknak a város környékét nem kis mértékben éktelenitő zegzugos alakjai gyökeresen szabályoztatnak. Egyelőre a czeglédutczai két temetőt jelölte ki szabályozás s diszes keritéssel ellátás tárgyaul. A helyszinére ki ment bizottmány több szabályozási vonal tüzetes megvizsgálása után azon szabályozási vonalat látta a kor kivánalmai szerint meg állapithatónak, mely a czeglédutczai temető város felőli északi szegletétől a Dobozi-temető városfelőli déli szegletéhez egyenes irányban megyen. Ezen vonal megállapitása folytán a két temetőt elválasztó szekér-ut, mely a munkálat alatt álló vámos-pércsi töltött ut iránya miatt ugyis feleslegessé vált: el fog enyészni s igy a két temető egy sirkertté fog alakittatni a városfelé néző mintegy 400 öl hosszú egyenes, diszes keritéssel ellátandó vonallal. Hogy a város környékét is felette emelő e tervet keresztül lehessen vinni: szükségesnek látszik a Dobozi-temetőben levő s temetkezési helyül fél századnál régebben nem használt dombot, a környék szinvonaláig levágni, kegyeleti kötelességének ismervén a bizottmány, minden még ott talán található csontokat a leendő sirkert határvonalán belől ujra eltemettetni, különös figyelet fordittatván arra, hogy a sirkövekkel jelölt helyeken nyugvó jeleseink hamvai érdemök édes emlékezetéhez méltó kegyeletes szertartással takarittassanak el uj nyugvóhelyeikre, hogy a valódi érdemeket mindenkor tisztelni köteles ivadék hosszu idők mulva is mintegy diszes keretben szemlélhesse emlékjeleit a hazáért, vallásért s városunk javáért oly sokat küzdött eldődeinek.

** Mult hó utósó napján mondá ki a városi törvényszék az itéletet, azon rablógyilkosok felett, kik pár év előtt a „Csukás" korcsmán tul egy sámsoni kocsist meggyilkoltak. A két főbűnös Huszti és Györfi, pallos általi halálra itéltetett, Óvári Lajos 15 évi börtönre, a többi czinkostárs, 2—3 évre. Vadászi Pál felmentetett. Az itélet felebbeztetett.

= Tisztelettel kérem azon főméltóságu, főtisztelendő és tekintetes uraságokat, kiket a debreczeni zenede gyarapitása czéljából levélbe zárt fölhivással választmányunk nevében alázatosan megkerestünk, hogy az aláirási iveket, posta fordultával a debreczeni zeneegylet elnökségéhez bármily eredménynyel visszajuttatni méltóztassanak.

Farkas Ferencz
a debreczeni zeneegylet elnöke.

Két szerelmes.

Csend, nyugalom a vidéken,
Tenger-csillag a kék égen.
Alszik minden... minden... mélyen:
Csak két szerelmes van ébren.

Legény ülében a leány,
Szeme tűzben... arcza halvány...
Legény a lányt eltakarja,
Hogy ne fázzék puha karja.

Elméláznak... elmerengnek,
Világánál a holdfénynek.
Hallják: szivök dobogását,
Látják: a csillag futását.

Ajkaik most nem beszélnek,
A csillagos égre néznek...
A lány hallgat.. a legény is,...
Örül, — s olyan borus mégis.

S amint igy hallgatag ülnek,
Szemeikbe könyek gyülnek,
A lány sohajt... a legény is...
Örülhetne, — s busul mégis...

Ámde, mint szellő, fuvalom:
Eltűnik az aggodalom.
Világánál a holdfénynek,
Ajkaikon csókok égnek!

Csókra csók... S bájos dal zendül,
Érzelmök mély tengerből.
Zendül édes ömlengéssel:
„Te vagy a nap, én az éjjel...!"

Dagad, feszül a hókebel,
A dal szent érzelmet lehel...
Teli ábránd, merengéssel:
„Teljes teli setétséggel..."

Feszül a hur... Legény és lány,
Ah! mi boldog egymás karján!
Egy csók ismét elcsattana:
„Ha szivünk egybeolvadna..!"

Mégis ülnek... mégis égnek...
Lelkeik tovább beszélnek
— Egymást egészen od'adva: —
„Ránk beszép hajnal hasadna..,!"

Kemeneczky Kálmán.

A kalmár-harang.

(Lewald A. után.)

Szilézia azon részén, mely az Odera balpartjától Lengyelország határa felé vonul, melyet rendesen vizes Lengyelországnak neveznek, sok év előtt volt egy kis város, melyet jelentékeny vásári miatt, közelről s távolról is meglátogattak a kereskedők.

Vasárnap volt, midőn a szép tavaszi estén, Gollivitz Jakab, a boroszlói kalmárczéh előljárójának fia, vidámon ügetett kis fehér kancáján a városka felé. A zabola mindkét ágára sürű tajték volt tapadva s a lónak szügye és oldalai fénylettek az izzadságtól. Jakabnak időnkint meg kellett állitania lovát. Ezt azonban nem az erőtetett lovaglás következtében tevé, sem nem azért, mintha a hőség nagy lett volna, hanem egy bőrtáska miatt, mely a ló hátsó részére volt kötve s jó rakás vert ezüst pénzzel megtömve. Jakab ugyanis a vásárra ment, hogy az oda jövő lengyelektől, különféle becses tárgyakat vásároljon, melyeket azok, a távolfekvő keleti országokkal való közlekedésük utján kapnak s jó pénzért szomszédjaiknak szoktak eladni.

Gollivitz Jakab egy erdőszélére ért most; a nap már hanyatlóban volt s még körülbelől három-négy óráig kelle mennie, mig a kis városba érkezhetett. Nem merte ugyan megsarkantyuzni lovát, mert tudta, hogy az utfélen találhat oly kis csárdára, melyben nehány óráig megpihenhet; de még is sietett czéljához jutni, minthogy a többi kereskedő, az ő üzlettársai, már ott voltak s előalkukat már köthettek; bár a fővásár csak másnap veszi kezdetét. A lengyel alkuszoktól, az ugynevezett faktoroktól is félt, kik a vidéki számos nemesemberektől megbizásokat kaphattak s a tulajdonképeni kereskedők vásárját elronthatták.

Jakab, mély gondolatokba merülve, szomoruan lovagolt odább s nem tudta felfogni, miért tér le egy paraszt, kivel találkozott, az országutról.

„El lehet-e vágni itt balra ezen utat, mely az erdőn keresztül vezet?" — kérdé a parasztot.

„Jobbra vagy balra, mindegy, mint az ur akarja s éjjel vagy nappal bármelyik órában, hacsak nem istentelen ember az ur s a szent szűz tiszteletére a kilencz napi ájtatosságot el nem mulasztotta."

Erre megsarkantyuzta lovát Jakab s az erdőbe ugratott.

Az országut, mely akkor Boroszlóból a határok felé vezetett, igen egyenetlen s rosz állapotban volt. Ha a vándor az erdőt balra keresztülvágta, legalább egy órai utat megkimélt. A paraszt válasza arra inditá Jakabot, hogy ezt tegye, mert hite jó volt.

Midőn az első fenyveshez ért, épen lement a nap; hanem a tavaszi estszürkület, elég világos volt, hogy az utat eltalálja. Az ég kék s tiszta volt; az esti szellő szendén susogott a cserjék és ágak között s a virágok pehelykint hullottak a földre.

A gyönyörü este, csodálatos hatással volt vándorunkra. Nem is gondolt már arra, mily szükséges volna, még ma a városkába érkezni; de még is ohajtá, hogy az erdőn, — mielőtt teljesen besötétednék, — keresztül lovagoljon, mert e területen, még sokféle is történhetik.

Most a sürüségbe ért, de mennél tovább nyomult előre, annál sötétebb lőn körüle s a sötétséggel, nyugtalensága is növekedett.

Hirtelen megretten a kancza; hátra szökik s Jakabot reszketés futotta végig. Valami bizonytalant pillantott meg maga előtt s midőn jobban oda nézett, azt hitte, hogy emberi árnyékot, valami kisértet alaku, félig meztelen nőt lát zilált hajjal előtte futni. Keresztet vetett magára s bátrabb lőn. Némi fáradság után ismét elinditotta kancáját, de a mint odább vágtatott, az árnyék is mindig lova előtt szaladt nehány lépéssel. Ha megállitotta Jakab a kancát, akkor az árnyék is megállott.

Mintegy két óra telhetett már el, mióta a kereskedő az erdőben ide s tova vágtatott, bár számitása szerint fél óra is elég lett volna, hogy abból kiérjen. Jakab már hinni kezdé, hogy valami rosz lélek ingerkedik vele s mázsa sulylyal nyomták most a paraszt szavai szivét. „Meglehet még is," — gondolá magában, — hogy keresztyén kötelességeimet valamiben talán elmulasztottam!"

Ingerült képzelete sokkal sebesebben vágtatott már, mint kis kanczája, midőn a nőárnyékot, egy fekete bokor mögé eltünni látta. Visszarántá lovát, visszatartá lélekzetét s szive hallhatóan dobogott. Amit e pillanatban érzett, különös vegyülete volt az a tudnivágynak és félelemnek. Hallgatózott s lengyel szókat vélt hallani, melyek zsidós kiejtéssel mondattak. Mintha ezt hallotta volna: „a harmadik kereskedő is körünk között van, az Isachar törzs tehát teljesitheti a lakodalmi költségeket."

Valami rendkivülinek kellett a bokorban rejtőzni, melyből e szók hallatszottak. Három, barnult arczu s bozontos szakállu ember hasalt ott egy tüzhely körül, melynek lángját, időnkint rárakott rövid száraz gajjal táplálták. Ezüst kehelylyel, valami sárgás italt meritettek egy felvert fenekü hordóból s mohón hörpölték azt.

Midőn a leány hozzájuk lépett, — mert a mit Jakab kisertetnek tartott, az egy szép, fehér, hosszu haju leány volt, — hirtelenséggel s félhangon suttogott a férfiakhoz, mit az éji vándor meg nem érthetett.

A három ember fölugrott, övéhez kapott, mintha meggyőzödni akarnának, hogy jó töreik benne vannak; ekkor aztán kilépni készültek a bokorból.

Midőn Jakab mindezt látta és hallotta, félelem s borzalom fogta el. Megforditá lovát, hogy ellenkező irányban elillanjon. De oly sötét lőn az éj, hogy csak mindig belebb belebb tévedett az erdőségbe s minden lépése a fákba, gyökerekbe ütközött, mi jele volt annak, hogy a járt uttól messze távozott el.

Kis idő mulva azt hitte Jakab, hogy a bizonyos haláltól menekült meg. Egy pillanatig megállott, de sem nyugalma sem bátorsága nem volt. Véleménye szerint most körülbelől tiz óra lehetett.

Inkább szeretett volna szegény kereskedőnk kis hajón, a nyilt tengeren lenni, midőn az irtóztató vihar a ha-

Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára
Jelzet: G485; Z6061

bokat, annak legmélyebb fenekéről földuzzasztja, mint ez órában eltévedve járni az öserdőben s közel a határokhoz orgyilkosoktól körülvéve lenni.

Nem tudhatta, mely tájékon jár s az őt körülvevő sötétségben, nem vala képes azt megfejteni. Az emberek, kik őt valószinüleg még üldözték, — ez tisztán állott előtte, — alkalmasint inkább vágytak a vert ezüst pénzre, melyet a bőrtáskában hátul fölkötött, mint életére s azért elhatározá, hogy ha utólérnék, kincsét a földre dobja. A fáklya világánál, melyet közülök egyik tartott, megmérhette a távolságot, mely őt a rablóktól még elválasztá. Tisztán kivette, hogy tört villogtattak kezeikben, melyek még vörösek voltak a vértől. Most már csakhamar utólérendik.

De kétségbeesett erőmegfeszitéssel törekedett magát a bokorból kiszabaditani. Halálos rettegésében egészen összehasgatta sarkantyujával a kancza oldalát; villámkint repült szegény odább; nagy lőn a távolság ismét közte és a rablók között s ujra csinált-utat érzett lova lábai alatt. Hogy hova vezetett ezen ut, nem tudta. — Egyedül volt a sötét éjben, fölizgult képzelődésének minden borzalmaival!

E pillanatban, a leghevesebb kétségbeesés által elfogultan, jelentékeny pénzösszeget igért szentfogadásul a Mária templomának a városkában, ha az ég kimenti e kinos helyzetéből. Alig mondá ki e szókat, harangzugást hallott. Azon városkában harangoztak, hova menőfélben volt.

Nem lehet leirni, mint föllelevenité, mint bátoritá őt e harang vigasztaló zugása! Mily szerencsésnek érzé mágát, midőn azon tájékra sietett, melyfelől a harang megkondult. Kevés percz még s csakhamar megpillantott egy előtte ismeretes falucskát, melyen keresztül kellett mennie. Itt meghálhatott volna, de tudta, hogy még csak félóráig kell lovagolnia s tovább haladt.

(Vége köv.)

VIDÉK.

** Érmenti levelezőnk irja, hogy mult hó 25-kén, margittai csendbiztos Tóth József, a lakosságot egész a rézaljáig félelem és rettegéssel eltöltött két fő rablót, két legénye segélyével, üldözés közben, lövés által elejtvén, hatalmába keríté. Az egyik rabló Madas Károly, Tóti községben született szököttkatona: a másik Magyar Karácsony nevü román, középesi lakos ház- és földdel biró gazda. Mindenik fegyverrel volt ellátva. — Irásba foglalt saját vallomásuk szerint 11 házfelverés és rablás, 28 kisebb-nagyobb lopás, 3 rendbeli erészakos utonállás és fosztás bünében voltak részesek. Madas az elsoroltakon kivül aratás tájban Temesvár körül egy rozsnyói születésü vándorlott iparoslegényt meggyilkolt, a nála volt nehány krajczár és ruhájaért, — mint ezt a nála elrejtett vándorkönyv megtalálása után bevallá. A vizsgálat nyomán számos bünrészes és orgazda fogatott el. — E napokban ül össze Margittán a rögtönitélő biróság fölülvizsgálat s itélethozatal végett. — Tóth József csendbiztosra nézve érdem és elismerésül hozza fel levelező, hogy 2 évi csendőri működése alatt 14 elhirhedett rablót és gonosztevőt tett ártalmatlanná — és hogy azon vidéken, hol a személybátorság nem volt biztositva, ellenben a vagyon veszélyezve, a nép gyakori félelem s rettegésnek volt kitéve: a közbátorságot s nyugalmat a vidéken teljesen helyreállitá. Vajha az ily ritka egyéniség, illető helyen figyelem tárgya lenne s buzditó például illően jutalmaztatnék.

** Ótományban mégis dühöng a marhavész. Ábrányban is kiütött, s emiatt az ér-mihályfalvai marhavásárok betiltvák.

** Mihályfalvai levelezőnk tudósitása szerint, a trieszti biztositó társulatnak egyik ügynöke nagy sikerrel működik azon vidéken. Mihályfalván egyedül, mintegy 11 izraelita családfő biztositá családja jövőjét 20—30 ezer frt erejéig. Csudálatos, hogy a mihályfalvai izraeliták az idegen s kevésbbé biztos alapra fektetett biztositó-társulatokat nagyobb hóvvel pártolják, mint a hazait. Pedig magyar léget szivа, magyar javadalmakat élvezve, erkölcsi kötelességük lenne minden előtt a hazai társulatoknak adni előnyt.

KÖZÜGYEK.

** A magyar erdész-egylet, melynek élén az ifj. hg. Esterházy Pál és gr. Pálffy István állanak, elhatározta, hogy eddig németnyelven szerkesztett jegyzőkönyveit és emlékiratait magyarul szerkdsztendi; a jövő év elején pedig önálló szakközlönyt ad ki „erdészeti lapok“ czim alatt.

☐ Kiss Pál volt fiumei kormányzó a magyar akadémiának 3000 frtot, a szegszárdi kórháznak, a fiumei óvodának s a pesti lipót-városi templom épitésére különkülön szintén annyit hagyományozott végrendeletileg.

— Pályázat. A pest budai hangászegyleti zenede részéről közhirré tétetik, miszerint méltóságos báró Prónay Gábor egyleti elnök ur nagylelkü ajánlata folytán, melyszerint egy magyar szellemü zenemüre minden évben 10 és Weisz Bernát ur második dijaul 5 aranyból álló jutalmat tüzött ki, az 1864-ik évre pályázat hirdettetik egy „lassu és fris“, régi magyar stylben zongorára készitendő magyar nótára. A pályamüvek idegen kézzel irva, valamely jelmondattal ellátva és ugyane jelmondatot viselő és a szerző nevét rejtő lepecsételt levéllel együtt, 1864. évi marczius utósó napjáig az egyleti titkár Ritter Sándor urhoz beküldendők. A jutalmat nyerendő pályamüvek az emlitett zenede tulajdona maradván; az első annak költségén „zenedei pályazenemü“ czim alatt annyi példányban nyomatik ki, amennyi tagja van az egyletnek és ezek mindegyike egy-egy példányban ingyen részesittetik.

* Gr. Forgách Kálmán a csegei szüköllködőknek 1000 frtot, Ormező községének iskola alapjára 12 hold szántóföldet s a mándoki zsidóközségnek az évi taksafizetés alatt álló templomhelyét ajándékozta.

IPAR, GAZDÁSZAT, KERESKEDELEM.

A borlángról — (Alcohol.)

Borláng, vagy borszesz alatt oly folyadékot értünk, mit a bevégzett szeszes forrás után, gyümölcsfélékből, vagy gabnanemüekből lepárlás — destillatio — utján nyerünk, miután a borszesz a forró kásában foglalt minden más alkatrészek közül a legillóbb folyadék

A lepárolás — destillatio — különös készületekben történik, melyek most, miután a pálinka-égetés honunkban nagy kiterjedésben üzetik, sok költséggel és tárgyismerettel készülnek. Mindezen készületek czélja az, hogy a legkisebb mennyiségü tüziszer fogyasztása mellett, lehető legnagyobb mennyiségü borszesz rövid idő alatt tömör állapotban tisztán nyeressék.

Régenten a borszeszt nem ismerték, minthogy a destillatio munkálataival ismeretlenek voltak, ezt még onnan is gyanithatjuk, mert a történetben és a költészetben sehol a borszeszről emlités nem tétetik; de annálinkább ismeri s megbarátkozott vele a mostani nemzedék s igen jól tudja, hogy az erősebb borlángból vizzel elegyitve készül a pálinka, részegitő ital.

A pálinkafőzés főtényezője a szeszes forrás. Szeszes forrásba csak czukortartalmu folyadékok, (névszerint csak olyanok, melyek gyümölcseczukrot tartanak magukban) feloldva mehetnek át. Hogy azonban valamely czukortartalmú folyadék szeszes forrásba átmehessen, ahoz bizonyos körülmények jelenléte szükséges, ugymint:

a) a czukortartalmu folyadék ne legyen tömör, azaz: elégséges vizzel legyen felereszve,

b), hogy a folyadék, melyet szeszes forrásba átvinni akarunk, mindig nitrogéntartalmu testet (élesztő) tartson magában, mely rothadásba menvén át, a czukrot felbontja.

c), megkivántatik bizonyos hőfok és

c), a körlégnek hozzáférhetése.

Vannak egyébiránt oly szerves testek is, melyek czukrot ugyan nem tartanak magukban s szeszes forrásba mégis átvihetők, ezek czukor helyett kemnyével — amylum — birnak, mely bizonyos körülmények közt czukorrá változik át. Ilyenek a gabnanemüek és a kolompér. A gabnanemüeket előbb vizben áztatva csirázni hagyják, mialatt a keményitő szőllőczukorrá változik s szalad, vagy maláta név alatt ismeretes. A kolompért előbb meg kell főzni s péppé zuzva s malátával keverve nyerik belőle a kolompér-szeszt.

A borszeszt hajdan csupán borból készitették, honnan neve is. Jelenleg ellenben csak igen kis része származik e forrásból s mivel gyártása leginkább Franczia-országban üzetik, a kereskedésben szintén — Spiritus vini gallicus — franczia borszesz név alatt fordul elő. Honunkban, hol a bortermelés nagy kiterjedésben müveltetik, a valódi borszesz gyártására nagyobb gondot kellene fordítani; annyivalinkább mert itt kitünő finom borok teremvén, bármely európai állammal versenyezhetnénk. A fehér borból készült borszesz jóságára a vörös borból készültet mindig tölümulja, mert a fehér borban több az illó olaj, mi a lepárolásnál a borszeszszel egyetemben átmenvén, annak kellemes illatot ád.

A viztelen borszesz, mit közönségesen borlángnak (alcohol) neveznek, tiszta szintelen folyadék, melynek erős égető ize s kellemetes szeszes szaga van. A viz iránt nagy rokonsággal viseltetik s azt még a levegőből is magához vonja. Tiszta viztelen állapotban mint méreg hat. Amint tudni illik a gyomor hártyáival találkozik, viziránti nagy rokonságánál fogva azokból a vizet elvonja és kiszáritja, miáltal az életet röviditi s halált okoz.

A kereskedésben vizmentes borláng (alcohol absolutus) ritkán fordul elő, mindig kisebb-nagyobb mennyiségben vizzel vegyülve s eszerint a vevő, valamint az eladó érdekében áll a borszesz (alcohol) tartalmáról meggyőződni. E czélra ugynevezett sulymérőket (araeometer) használnak s ezek vagy ugy alkotvák, hogy csak a folyadék fajsulyát határozzák meg, vagy ugy, hogy mindjárt a borszesz procenttartalmát mutatják tiszta alcoholból. Jelenleg leginkább azon sulymérőket használják, melyek Tralles és Meissner szerint a borszesz procenttartalmát térrészekre nézve mutatják.

A borszesz sok gyantának, illó-olajoknak, festényeknek és más vizben nem oldható anyagoknak oldószere, ugyanazért müipari czélokra jobban használtatik s közönséges korcsmai italok sorozatába nem állitható; de müvel vizzel keverve belőle szeszes részegitő italt készitenek, a községi hatóságoknak érdekökben áll jövedelmi szempontból, bizonyos meghatározott fokon alul borszeszárulást, a kereskedésekben betiltani.

A hatóságok szigorát nem ritkán mesterséges fogásokkal szokták kijátszani; sulymérőkkel tehát csakis oly borszesz procenttartalmát lehet meghatározni, mely vizen és alcoholon kivül más alkatrészeket nem foglal magában.

Pohraczky Ferencz.

XIII-dik közlése

az inség enyhitésére tett adakozások s ajánlatoknak.

582. Polgármester Szöllősy János ur 120 frtos ajánlatának 1-sö részletét, 30 frt, általadta. 583. Komlósi Istvánné 1 fr. 584. Beke Antal 3 fr. 585. Kis András 2 fr. 586. Kereskedő Koszorús Ferencz 2 fr. 587. Vágó András 1 fr. 588. B. J. ur 2 fr. 589. Truleczki Józsefné 2 fr. 590. Spitzer Jakub novemberi részletben 2 fr. 591. Schenk Jakubné novemberi részletben 2 fr. 592. Ügyvéd Schwarcz Sámuel novemberi részletben 5 fr. 593. Konrád Lajos novemberi és deczemberi részletben 2 fr. 594. Asztalos Kerekes György 1 fr. 595. Ügyvéd Árnás Bálint 10 fr. 596. Kereskedő Csanak József novemberi részletben 60 fr. 597. Gyógyszerész Göttl Nándor novemberi részletben 5 fr. 598. Kereskedő Farkas Ferencz októberi és novemberi részletben 10 fr. 599. Pesti kereskedő Herzber Simon száz ügyefogyott közt egyegy forintjával leendő kiosztás végett adott 100 frtot. 600 Épitőmester Vecsei Imre novemberi részletben 10 fr 601. Ügyvéd Schwarcz Sámuel ur deczemberi részletben 5 fr. 602. Asztalos István novemberi és deczemberi részletben 10 fr. 603. Richl József ur deczembertől számitott 5 hóra ajánl 20 szegénynek fejenkint egyegy forintot és egyegy mérő rozst, ésigy összesen 100 frt és 100 mérő rozst. 604. Néhai Rádl József alapitványából, gondnok Schwarcz Sámuel ur által fizettetett 1823 fr. 23 kr. alapitványi kamat-összeg. (Lásd erről bővebben a mult számbani értesitést s köszönetet, és a jövő számban megjelenendő bizottmányi jegyzőkönyvet.)

Jegyzések az eddigi segélyezésekről. 1. Tanácsnok Leidenfroszt Gyula ur heti segélyezését szeptember 1-től élvezi Tatai-Novák Rebeka 93 éves hajadon. 2. Nagy József ügyefogyott, kap októbertől számitott 8 hóig N. N. ur havi részleteiből havonkint 2 frtot. 3 Fehérlóbeli Frohner Bernát októbertől kétféléből álló tisztességes ebéddel naponkint Tóth József magános öreget, ki egykor több évig hajduk örmestere volt, látja el. 4. A Herzberg Simon által adott 100 forintból következők részesültek: Hatvanutczából: 1399. Balog Mihály. 1555. Bátori Dávidné. 3307. Deli János. 3398. Harangi Jánosné. 3307. Kis Mihályné. 1228. Mezei Istvánné. 3363. Molnár Jánosné. 1484. Nagy Sándor. 1417. Szilágyi Jánosné. 5396. Szivák Józsefné. 3398. Téglási Józsefné. 1236. Vincze Mihályné. Péterfia utczából: 795. Besenyei Józsefné. 2966. Balog Sára. 3594. Botos Mihályné. 3607. Bihari Gáborné. 736. Király Jánosné. 785. Kovács Pál. 877. Kerek Mihályné. 900. Kovács Jánosné. 1037. Kardos István 2980. Kádár Istvánné. 2992. Kovács Mihályné. 3239. Kis Istvánné. 775. Megyesi Józsefné. 2986. Molnár István. 1026 Pócsi Mihályné. 2963 Pap István. 1116. Répási Györgyné. 750. Szekeres István. 1024. Szőke Istvánné. 1025. Szigeti András. 1112. Szabó Péterné. 1152. Szalontai Györgyné. 1207. Sós Péter. 1209. Simon Jánosné. 3111. Sipos Jánosné. 3111. Szabó Györgyné. 3638. Simon Jánosné. 3635. Tar Gáborné. 3695. Tót Jánosné. 3253. Varga Jánosné. Csapó utczából: 606. Boruzs Mária. 2174. Bagdi Józsefné. 544. Dienes Istvánné. 2917. Fodor Sándor. 3043. Fekete Pálné. 3061. Füzesi Andrásné. 3150. Gyöngyösi Jánosné. 3222. Györi Mihályné. 3008. Harangozó Istvánné. 731. Kis Istvánné. 3152. Kántor István. 3166. Katona Mártonné. 2907. Nagy Istvánné. 546. Oláh Józsefné. 3219. Oláh Jánosné. 517. Rozmán Józsefné. 527. Szabó Mihályné. 529. Székely Istvánné. 700. Szilágyi Mihályné. 3129. Szécsi Istvánné. 3063. Tót Jánosné. 3219. Tyukodi György. 3219. Tót Józsefné. 3152. Jakab Istvánné. 430. Veszprémi Mihály. 657. Virág Andrásné. Czeglédutczából: 114. Bagi Istvánné. 164. Erdős Istvánné. 78. Gombos Istvánné. 78. Kis Jánosné. 175. Kovács Mihályné. 220. Körösi Jánosné. 83. Nagy György. 134. Núdudvari György. 197. Nánási Istvánné. 269. Nagy Istvánné. 187. Szántó Erzsébet. 264. Somogyi Mihály. Olajütő: Vég Péterné. Vargautczából: 2218. Bodnár Istvánné. 2371. Böszörményi Bálintné. 3498. Bocsányi Károlyné. 2362. Kis István. 2376. Lubács András. 2097. Subert András. 2173. Szoboszlai Sára. 2057. Toroczkai Andrásné. 3536. Varga Istvánné. Pinczutczából: 1644. Barna Józsefné. 3415. Kis Mihályné. 2034. Nagy Sándorné. 1660. Pétek Bálintné. 3412. Révész József. 1655. Vég Sára. 1939. Rzombati Istvánné. 2278. Juhász István. 2264. Tatai Ferenczné. Összesen 100.

5. A Csanak József ur által ajándékozott 308 font szép szalonna következők közt osztatott ki: Hatvanutczából: 3293. Tót Péter. 3400. Bőr Jánosné. 3378. Mikó Józsefné. 3389. Kántor Mihály. 3328. Komádi András. 1472. Pap Mihály. 3331. Sándor Mihályné. 3327. Miskólczi Istvánné. 3400. Tokaji András. 1260. Nagy Gergelyné. 3394. Török Jánosné. 3315. Jenei Mihály. 3400. Biró Jánosné. 3398. Biró Andrásné. 1477. Kovács Istvánné. 3079. Szabó András. 1235. Makai Ferenczné. 1320. Daróczi István. 3371. Csapó Sándorné. Péterfia utczából: 1051. Szabó Mihályné. 3231. Kusza György. 899. Fábián Mihály. 3085. Varga Andrásné. 1003. Szabó István. 2989. Paládi Zsuzsánna. 3588. Szilágyi József. 3583. Nánási Jánosné. 2989. Sipos Péterné. 3073. Barta Péterné. 2998. Pénzes Andrásné. 877. Köblös István. 2988. Deák György. 1190. Genesi Istvánné. 3109. Nagy Ferenczné. 2967. Balog György. 3626. Major Péter. 3252. Gerőcz János. 1071. Izsó Mihály. 882. Molnár Jánosné. 1190. Vég Andrásné. 3252. Huszti Mihályné. 752. Tokaji Györgyné. 903. Mikó Sándor. 3590. Somogyi Sándorné. 1078. Menyhárt Györgyné. 731. Kis Istvánné. 3090. Seres Mihályné. Csapóutczából. 549. Bajuszi János. 3154. Szabó Istvánné. 3190. Harsányi Mihály. 3180. Csukás Mihályné. 3215. Czegény Istvánné. 3219. Pap Jánosné. 2919. Izsó Sándor. 3193. Szentpéteri Sándorné. 3172. Csapó Ferenczné. 3224. Szücs Andrásné. 3145. Nánási György. 2914. Székely Sándor. 2909. Nagy Istvánné. 540. Szekeres Ferencz. 3151. Harsányi Mihályné. 3194. Kovács Pál. 3160. Bakos István. 2914. Jenei Jánosné. 3154. Nánási János. 2932. Arany István. 3158. Szücs Liza. 3008. Németi Pál. 386. Szabó Györgyné. 3696. Turieska István. 3200. Horvát János. 3188. Németi István. 398. Kis Ferencz. 398. Bogdány Mihály. 3133. Jenei István. 324. Ábel Mihály. 3064. Csendes Ferenczné. 3150. Gál Péter. 3590. Nagy Jánosné. 300. Reszegi Gergelyné. 2909. Kis Ferencz. 3188. Harsányi Istvánné. 440. Csapó Zsuzsánna. 586. Erdei János. 452. Szepesi István. 3182. Tót Jánosné. 2947. Nagy Istvánné. 2911. Balog Mihályné. 3193. Bodt Pálné. 433. Erdei Istvánné. 410. Komlósi Sándorné. 2937. Tóth Péter. 325. Uj Péter. 426. Szigeti Istvánné. 3153. Harsányi Istvánné. 483. Könnya Mihályné. 3186. Salánki Imre. 3152. Pa-

Folytatása a mellékleten.

Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára

Jelzet: G485; Z6061

taki János. Czeglédutczából: 134. Mikó Sándorné. 3662. Nagy Sándor. 240. Nyilas Mihály. 86. Tót Andrásné. 2830. Szegedi Miklósné. Olajütő. Székely Jánosné. 197. Nánási Sára. 2898. Kis Istvánné. 2866. Mihály István. 2647. Laji Istvánné. 2897. Beregi Jánosné. 2898. Máté Józsefné. 2712 Boldog Sándorné. 2897 Jerémiás Ferencz. 2883. Pataki Jánosné. 2800. Lénárt Györgyné. 2504. Dorkó János. 2896. Lakatos Györgyné. 2672. Faragó Jánosné. 2584. Józsa Jánosné. 2742. Nagy Istvánné. 2653. Faragó Jánosné. 251. Nagy János. 2872. Kis Józsefné. 2668. Kállai Mihályné. 2775. Kis Jánosné. 2736. Ádám Mihályné. 2665 Tibai Jánosné. 2820. Tóth István. 2904. Erdei Péterné. 2904. Szabó Andrásné. 198. Herczeg János. 112. Tót Istvánné. 2484. Bajnok Jánosné. 2787. Dalmadi Andrásné. 2639. Kerek Istvánné. 141. Nagy Gergely. 242. Szénási Józsefné. 223. Pál István. 2687. Kovács Istvánné. Olajütő. Csóka Sándorné. 2697. Lukács András. 2782. Balog Józsefné. 2804. Tunyogi Istvánné. 2802. Boldog Jánosné. 198. Szabó Péterné. 2898. Balog Sándor. 2896. Rácz Juliánna. 2578. Röff Andrásné. 2899. Rácz Jánosné 2815. Szatmári Juliánna. 2724. Kegyes Gáborné. 2899. Budai Lászlóné. 2897. Czanka István ifj. 2895. Zámbó Jánosné. 2896. Kovács Jánosné. 2675. Baik Jánosné. 2895. Mészáros János. 2660. Kovács István. 2797. Kis Bálint. 2619. Beregi József. 2619. Bónizs Mihályné. 164. Nagy Sándorné. Olajütő. Csóka Sámuel. 198. Karsai István. 2607. Erdei Sándor. Olajütő Rácz Jánosné. 83. Tót Mihály. 2897. Major Bálint. Ujosztás. Kereszturi Jánosné. 2682. Balog Mária 2680. Budán János. Összesen 171.

6. Az „István“ gőzmalmi t. társulat által adatni rendelt kenyérbeli segélyből, eddig hetenkint egyszer ellátni szokott 120 ügyefogyott névsora. Hatvan utczából: 1528. Debreczeni Sándor. 3285. Kovács Imre. 3385. Nagy János. 1350. Nagy Józsefné. 3309. Nemes Imre. 1459. Szabó János. 3258. Szalontai Pálné. 1258. Szücs István. 1264. Váradi Zzuzsánna. 3359. Bajdó Sándorné. 1355. Farkas Mihály. 1285. Gyarmati Mihály. 3363. Kasza János. 1528. Öz Istvánné. 1423. Rácz Jánosné. 3345. Szabó István. 3300. Szabó Jakabné. 1468. Szilágyi Istvánné. 1524. Sztrigács Mihályné. 3362. Takács Mária. 1405 Zöld Sándorné. Péterfia utczából: 2890. Danka Ferenczné. 749. Kovács Istvánné. 3122. Major Mihályné. 3095. Nagy Andrásné. 2974. Pap Ferencz. 3649. Stein Jánosné. 903. Szarka Jánosné. 957. Ungi Péter. 3687. Jakab Mihály. 903. Jászai János. 1081. Juhos Mária. 3114. Váradi Mihály. 2978. Barna Mihályné. 3594. Botos Mihály. 2969. Burai Mihályné. 821. Czirják Ferenczné. 1123. Ditrik Józsefné. 3599. Firics Ferenczné. §77. Füzeci István. 730. Kovács Mihály. 1035. Körtvélyesi Jánosné. 2943. Nagy Györgyné. 3695. Rácz Jánossé. 3586. Szendrey András. 1152. Szöke Ferenczné. 3079. Szük Istvánné. Csapó utczából: 300. Asztalnok Sára. 3163. Diószegi Mihályné. 648. Géder Istvánné. 692. Gönczi János. 2909. Kabi Károlyné. 549. Kállai Józsefné. 526. Oláh Pálné. 3179. Pállagi Mihály. 357. Végső Katalin. 764. Bukonszegi János. 539. Balog Bálint. 2914. Bóta Antalné. 487. Horvát Zsuzsánna. 440. Kender János. 2019. Kocsis István. 2939. Nagy Ferenczné. 3207. Nagy Jánosné. 602. Nagy József. 4147. Oláh Jánosné. 507. Szöllősi István. Czeglédutczából: 2739. Erdei Mihály. 2900. Gebei Ádám. 70. Kardos Jánosné. 2684. Keresztesi József. 2899: Kis Julianna. 2895. Kóródi Jánosné. 285. Mestor Andrásné. 3663. Szokolánszki Józsefné. 2596. Szöke József. 141. Tót Istvánné. 2684. Fojszós István 70. Koczka Istvánné. 2899. Mocsár Jánosné. 197 Nánási Istvánné. 2896. Rácz János. 2759. Sipos István. 2719. Szabó Andrásné. 151. Szántó Mihály. 83. Tót Mihályné. 2866. Zámbó Jánosné. Vargautczából: 3505. Botos Mária. 3449. Harangi Erzsébet. 3501. Martinovics Péterné. 2604. Nagy Mátyás. 3462. Szabó Ábrahámné. 3447. Szabó Istvánné. 2362. Szabó Sámuel. 3541. Szijgyártó Istvánné. 2296. Tolvaj Péterné. 2393. Nagy Gábor. 3498. Graf Kristófné. 2417. Halasi József. 3495. Kerezsi Bálintné. 3447. Sivó Györgyné. 3469. Szánics György. 3536. Varga Istvánné. Piacz utczából: 2013. Balog Ferenczné. Majorföld. Berke Mária. 3434. Bodnár Jánosné. 3550. Bordán Bálintné 1949. Csontos János. 1749. Kis István. 3429. Kis János. 3559. Ökrös Bálint. 3434. Tót Andrásné. 2039. Szabó József. 3459. Czuna János. 3434. Gógu János. 2018. Hamza István. 3420. Kovács Andrásné. 1709. Vas Gáborné. 3420. Faragó Mihályné. Összesen 120.

7. Folyó hó 1-jén a főtt ételleli ellátást is szerencsésen megindították, miről a jövő számban közlendő jegyzőkönyv és XIV. közlés bővebben.

Kelt Debreczenben 1863. decz. 5.

Szentgyörgyi Elek m. k.
bizottmányi tollvezető.

EGYVELEG.

— Hőke Lászlóné, szül. Balogh Joséfa, egykor a debreczeni szinpadon is kedvelt színésznő, mult hó 26-kán Pesten jobblétre szenderült és mult szombaton 3 koronautczai lakásából nagy díszszel temettetett el. Béke poraira!

** Szöllősy Rózsa kisasszonyt, ki Reszler szinházában oly sok kedves órát szerzett a közönségnek, f. évi decz. 3-kán vezette oltárhoz Györött Niczky Kálmán sopronmegyei földbirtokos ur. A k. a. a szinpadról visszalép s a menyekző után a boldog pár a völegény falusi birtokára utazik.

— A franczia kormánytól a hideglelésnek chinin- és egérkö-savany nélkül való gyógyitására dijul kitüzött 80,000 frankra a „Hon“ szerkesztőségénél már négyen jelentkeztek versenyzés végett.

** Uj-Pesten nemrég egy kereskedő ebédközben csoda-szép nejének, csókolódás örve alatt orrát haraptu le. A büntető törvényszék előtt azt vallá, hogy e tettre a fél-tékenység izgatta föl, mivel azt tapasztalá, hogy neje bájainak sokan hódolnak. A harapós férj börtönben várja most méltó büntetését, hol elég alkalma leend féltékenységének égető kinait lehűteni s nemtelen tettét szánnibánni.

** A párisi rendőrség a különböző államok biztonsági hatóságait roppant gyémánt-tolvajságról értesitette, mely Páris egyik legelőbbkelő ékszerészénél követtetett el. Az elorzott kincsek értékét nehány millió frankra becsülik.

** Pósvárról következő tragikai eseményről értesitik az egri lapot. Egy oda való molnár fia az odavaló izraelita korcsmáros leányát szerette, mivégből gyakran ellátogatott a leányhoz. A leány apja e viszonyt észrevevén, minden áron tilalmazta a további találkozást, mi a szerelmes párt annyira elkeserité, hogy egy estve összejövén, egész éjen át együtt voltak s reggel 6 óra tájban az ifju, először a leányt lötte sziven, azután pedig reáborulva önmagát végzé ki. A lövésre elősietők mindeniket vérben találták, a leányt egészen halottias öltözékben, kibontott hajjal; az ifju még élt s a haláltusában visszautasitá a segélyére sietőket.

** Párisban egy kisasszony azon sajátságos gondolatra jött, hogy magát kilutriztatja. Ezer frankos 300 sorsjegyet bocsátott ki. A sorsjegyek kelnek, főleg az angolok közt. A huzás mult hó 25-ére volt kitüzve. Hogy a nyerő a furcsa eszmejárásu hölgygyel ternót csinált-e: oly kérdés, melyet csak a jövő fejtend meg.

* Rózsa Sándort e napokban komolyabb betegség érte s mint irják, szappanvizzel gyógyitotta magát. Stenzl kufsteini gyógyszerész engedélyt kapott lefényképezésére s a képek érulására.

* Londonban egy előkelő urak- és hölgyekből összeállott mükedvelő-társaság az alföldi szükölködők fölsegélésére a „szevillai borbély“ előadásához készül, mely zeneművet ugyane társaság, két évvel ezelőtt, szintén jótékony czélra, legfényesb sikerrel adta elő. — A most készülőben levő előadásra egy főur ajánlotta föl fényes termeit és mindenesetre jókora összeg fog bejöni szegény házánkfiai számára.

* A magyar öltöny mindegyre hóditásokat tesz. Igy legujabban Monaszterly és Kuzmik pesti divatteremében a szász királyi udvar számára bársony mentét nyuszt prémmel, gazdagon zsinózott szürt, szintén fekete bársonyból és aranynyal kivarrt két fehér selyem-mentét rendeltek meg. A mult héten ugyane divatteremből Saint Arpino hgnő rendeletére fekete bársony mentét asztrakán prémmel küldöttek Nápolyba. Ép ilyen mentét küldenek Londonba Southerland hgnő kivánatára. Végre lady Bloomfield, a bécsi angol követ neje, kinek számára az idei őszön a nevezett divatkereskedés már 5 mentét készitett, ujabban két fekete bársony mentét rendelt meg.

* Az angol rendőrség uj módot talált fel az ittasok kijózanitására. Az illetőnek ugyanis a torkon át csövet bocsátanak a gyomrába; a cső végén szivattyu van alkalmazva, melynek segélyével a szeszfolyadékot kimeritik. Valamelyik lap tapasztalásból igazolja e találmány czélszerüségét, amidőn ezt teszi utána: „Probatum est!“

= A magyar országgyülés egy bécsi lap értesülése szerint jövő évi május hóban fog összehivatni; amikor egyszersmind a horvát országgyülést is megtarhatni remélik.

☐ Egy férj Bécsben, nejét ennek váltóadóssága miatt takarékossági elvből az adósok börtönébe záratta s kibocsáttatásához oly feltételeket köt, melynélfogva lehető lesz, nejének eddigi pazarlása miatt megbomlott háztartást rendbe hozni. Uj neme ez is a czélszerü gazdálkodásnak.

☐ A Clary-sorsjáték főnyereménye (25 ezer frt) egy váltóüzérgáz irnokának juttatta a szerencse.

** A pesti mészárosok a hús árát decemberhóra, a szarvasmarha-olcsóság miatt két krajczárral leebb szállitották.

** Curiosum gyanánt közli a „győri közlöny“ hogy Győr város hatósága, Temesvár hatóságához, — melynek belkezelési nyelve magyar, — a mult hetekben németül válaszolt. Bárcsak curiosum gyanánt lehetne venni; de sajnos, hogy az ilyesmi nem valami ritkaság hazánkban s Győr, csak sok más hazai városnak akart e tekintetben hü követője lenni.

** Közelebb Duval Dosceler gépész oly ekét talált fel, mely a földet annyira elaprózza, hogy abba, boronálás nélkül, bármely finom magvak elvethetők. Ára az ily ekének 100 frank (40 frt) talyigával 160 frank.

Hibaigazitás. Lapunk 48-ik számában a harmadik oldal 1-ső hasábjának 37 sorában, ehelyett: „az l. 2 és pontok“ az l. 2. és 3. pontok, — továbbá ugyanazon oldal és hasábon, alul kezdve 22-ik sorban, e h. „1200“ csak 200 olvasandó.

Irodalmi s művészeti mozzanatok.

** Pete Zsigmond orvostudor „Egészségi tanácsadó“ czimü ujévre megjelenő folyóiratra, — mely az ember és házi-állatainak ép fentartását és szükségben házi szerekkel gyógyitását ismerteti, — nyit előfizetést egész évre 4, fél évre 2 s negyed évre 1 frtjával, a szerkesztőnél (Pesten váczi-utcza 18. sz. a.) E lap nagy 8-ad rét iven havonkint kétszer fog megjelenni.

* Kolozsvár városa története pályamunkára Simon Elek 1000 frtot tüzött ki. A pályamunkák 1865-ki deczember 31-ig beküldendők.

* A pesti műegylet november—deczemberi műtárlata m. hó 19-kén megnyilt. Kiállitva van műlap, aquarell, ónrajz 13 darab. Ezek közt az egylet műlapjának próbanyomata 1863-ra. Zrinyi Ilona Munkács várában. Olaj festvény 40. Ezek közt hat darab hazai festésztől.

** Sopronban magyar hetilap indul meg Györök György szerkesztése mellett, „Magyar felföld“ czim alatt. Előf. ára egy évre 12 frt 60 kr. leend.

= Nagy Iván „Magyarország családai czimerekkel és leszármazási táblákkal“ czimü nagy munkájának 55 és 56-dik füzete is megjelent s a Sághy — Serényi családi neveket tartalmazza. A két füzet ára 1 frt 70 kr.

Meghivás.

A debreczeni „Zenede“ egylet folyó 1863, decz. 27-én reggeli 10 órakor az egylet szállásán tartandó rendes közgyülésére, az alapitó és rendes tagok tisztelettel meghivatnak.

Kelt Debreczenben a zenede-egylet választmányának 1863, nov. 25-kén tartott üléséből.

Farkas Ferencz elnök. Vincze Viktor jegyző.

Nyilvános köszönet.

Tek. Csanak József ur a folyó iskolai félév végeig hat szolgatanulónak ebéddel, tek. Tikos István tanácsnok és Béressy Sámuel ügyvéd ur pedig egy-egy szolgatanulónak szintén ebéddel való ellátását sziveskedtek elvállalni.

A fentisztelt nemes szivü jóltevőknek hálás köszönetet mondani kedves kötelességének ismeri

Debreczen 1863, decz. 3.

a főisk. igazgatóság.

Szerkesztőségi nyiltlevelezés.

Szoboszlóra. — Az igéret: szép szó maradt.

B. P. Pest. Kapod-e rendesen a lapokat? — Soraidat várván várjuk.

S. I. Pest. Közelebb utnak inditom!

☛ Jelen számunk tőlünk nem függött akadályok miatt kissé késvén: szives elnézést kér a t. olvasóközönségtől

a „Hortobágy“ kezelősége.

Kimutatása

a cs. kir. szabadalm. tiszavidéki vasut üzlet-bevételeinek.

1863. Az üzletben lévő vonalok hossza 78 1/2 mérföld	Utazók száma	Uti podgyász gyors és teheráru	Személy szállitásért	Bevételek: Árukért podgyász és gyorsáru	Árukért teheráru	Összesen
		mása	forint kr	frt kr	frt kr	frt kr
November.... havában...	36,932	493,708	56 74,126 51	4,139 01	158,736 48	237,002 00
Januar 1-től Oktober végéig	334,803	4,366,291	99 810,485 39	39,231 65	1.301,401 18	2.151,118 22
Összesen:	371,735	4.860,000	55 884,611 90	43,370 66	1.460,137 66	2.388,120 22
1862. Az üzleti vonalok hossza 78 1/2 mföld						
November.... havában...	32,089	438,247	46 81,464 13	5,506 49	130,410 32	217,380 94
Januar 1-től Oktober végéig	388,345	4.895,034	63 967,434 44	54,565 82	1.432,221 87	2.454,222 13
Összesen:	420,434	5.333,282	09 1.048,898 57	60,072 31	1.562,632 19	2.671,603 07

A cs. kir. tiszavidéki vasut Igazgatósága.

Terménytár.

Debreczen Decz. 5. — Az eddigi ritka jó őszi időjárás után, bekövetkeztek e héttel a száraz hideg napok, melyek a mezei

Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára

Jelzet: G485; Z6061